

Rozdział 4

Wyniki badań

4.1. Charakterystyka badanych osób

Badania zostały przeprowadzone na międzynarodowej grupie badawczej z wykorzystaniem metody kwestionariuszowej w języku polskim i angielskim. W badaniach uzyskano wyniki od 958 osób. Ze względu jednak na to, iż 90 osób pochodziło z krajów, które nie były objęte zainteresowaniem badawczym, do ostatecznej analizy zakwalifikowano 868 badanych zamieszkałych w Polsce i Australii. Dla orientacji czytelnika Tabela 1 zawiera pełną listę krajów i liczbę osób, które wypełniły kwestionariusz dostępny on line, ale nie zostały objęte dalszą analizą.

Dalej zostały przedstawione charakterystyki opisowe badanych ze względu na płeć, wiek, miejsce zamieszkania, przynależność etniczną, wykształcenie, sytuację zawodową, religię, status finansowy i stan cywilny.

W badaniach zaznaczyła się przewaga procentowa kobiet (62,1%) w stosunku do mężczyzn (37,9%), co stanowi samo w sobie interesujący fakt, biorąc pod uwagę to, iż większość raportów z badań w wykorzystaniu Internetu podkreśla zwykle nadreprezentację płci męskiej (Joinson, 2003; Joinson et al., 2007; Reips, 2006; Suler, 2004). Niniejsze jednak wyniki są odwrotne, co można interpretować w taki sposób, iż kobiety były bardziej gotowe wypełnić szczegółowy kwestionariusz na temat funkcjonowania seksualnego. Może istotny fakt wyniknął z tego, iż badania on line zapewniły większy komfort i poczucie bezpieczeństwa osobom badanym, co stanowi ciekawy argument w dyskusji nad wykorzystaniem Internetu w badaniach seksuologicznych.

Tabela 1. Kraj zamieszkania osób, które wypełniły kwestionariusz

	N	%
USA	9	0,9
Kanada	30	3,1
Irlandia	5	0,5
Wielka Brytania	7	0,7
Francja	3	0,3
Nowa Zelandia	4	0,4
Irlandia	1	0,1
Norwegia	2	0,2
Republika Południowej Afryki	12	1,3
Izrael	5	0,5
Dania	1	0,1
Indie	4	0,4
Japonia	2	0,2
Chiny	1	0,1
Niemcy	1	0,1
Finlandia	1	0,1
Włochy	1	0,1
Hiszpania	1	0,1
Suma	90	100,0

Tabela 2. Kraj zamieszkania osób zaklasyfikowanych do analizy statystycznej

	N	%	% ważony
Australia	248	25,9	28,6
Polska	620	64,7	71,4
Suma	868	90,6	100,0

Tabela 3. Płeć osób badanych

			Kraj zamieszkania		% ważony uśred.
			Australia	Polska	
Płeć	Męska	N	112	216	328
		%	45,2%	35,0%	37,9%
	Żeńska	N	136	401	537
		%	54,8%	65,0%	62,1%
Suma		N	248	617	865*
		%	100,0%	100,0%	100,0%

* N = 868, N = 3: brakujące dane na temat płci

Tabela 4. Wiek osób badanych

		Kraj zamieszkania		% ważony uśred.
		Australia	Polska	
wiek	18-21	16,5%	16,0%	16,1%
	22-28	33,5%	61,8%	53,7%
	29-33	11,7%	12,4%	12,2%
	34-40	21,8%	7,3%	11,4%
	41+	16,5%	2,6%	6,6%
Suma		100,0%	100,0%	100,0%

Zdecydowana większość badanych to młodzi dorośli według klasyfikacji Eriksona (Erikson, 1997). Należy zaznaczyć, iż udało się uzyskać wyniki od osób w przedziale wieku 18-63 lata.

Dla grupy polskiej (N = 613), średnia wieku wynosi 25,5, odchylenie standardowe 4,736, przy błędzie standardowym średniej 0,191, a dla grupy australijskiej (N = 248), średnia wieku wynosi 31,31, odchylenie standardowe 10,155, przy błędzie standardowym średniej 0,0645. Zastosowany test Levene'a jednorodności wariancji i test t równości średnich wykazały, że między Polakami i Australijczykami istnieją różnice istotne statystycznie (F = 240,159; p < 0,001; t = 8,640; df = 291,476; p < 0,001), wskazujące na to, iż grupa Polaków jest młodsza od osób z Australii.

Tabela 5. Miejsce zamieszkania osób badanych

Miejsce zamieszkania	Kraj zamieszkania		% ważony uśred.
	Australia	Polska	
Miasto powyżej 500 tysięcy mieszkańców	77,0%	56,9%	62,6%
Miasto 100 do 500 tysięcy mieszkańców	8,2%	14,6%	12,8%
Miasto 20 do 100 tysięcy mieszkańców	4,1%	13,0%	10,4%
Miasto poniżej 20 tysięcy mieszkańców	2,0%	6,1%	4,9%
Wieś/miasteczko	7,0%	9,3%	8,7%
Osada/miejsce odizolowane	1,6%	0,2%	0,6%
Suma	100,0%	100,0%	100,0%

Zmienna „miejsce zamieszkania” okazała się istotna statystycznie (Chi-kwadrat Pearsona: wartość = 43,332, df = 5; p < 0,001), co oznacza, iż większość badanych pochodziła z dużych miast, zarówno w Polsce jak i Australii. Można ten fakt zinterpretować w taki sposób, iż duży procent osób wypełnił kwestionariusz dostępny w Internecie, a jak wiele badań wskazuje (Joinson, 2003; Joinson et al., 2007; Reips, 2006; Suler, 2004), próba badawcza oparta o badania on line, często jest nadreprezentowana przez ludzi zamieszkałych w dużych miastach.

Tabela 6. Przynależność etniczna osób badanych

Przynależność etniczna	Kraj zamieszkania		% ważony uśred.
	Australia	Polska	
Biała	89,1%	100,0%	96,9%
Latynoska	2,8%		0,8%
Azjatycka	6,0%		1,7%
Hinduska	0,8%		0,2%
Środkowo Wschodnia	0,8%		0,2%
Mieszana	0,4%		0,1%
Suma	100,0%	100,0%	100,0%

Jak należało się spodziewać, różnice okazały się istotne statystycznie (Chi-kwadrat Pearsona: wartość = 69,557, $df = 5$; $p < 0,001$). Zdecydowaną większość badanych stanowiły osoby rasy kaukaskiej (96,9%), ale również osoby należące do innych ras były reprezentowane w badaniach, jednak stanowiły tylko 3,1% próby badawczej.

Należy stwierdzić, iż dla polskiej grupy nie jest to zmienna istotna, natomiast w przypadku badań zagranicznych nie udało się uzyskać reprezentatywnego rozkładu próby australijskiej (Smith, et al., 2003), co oznacza, że osoby rasy kaukaskiej chętniej wypełniały kwestionariusz, zwłaszcza wersję dostępną on line. Jest to zgodne z przeglądem literatury, który wskazuje, że białe osoby są zazwyczaj nadreprezentowane w badaniach psychologicznych i seksuologicznych (Berry, et al., 2008). Należy zatem pamiętać, iż wszelkie wyniki uzyskane w niniejszych badaniach można odnosić w zasadzie do osób rasy kaukaskiej, zamieszkujących w Australii.

Religia katolicka jest reprezentowana najliczniej, co jest typowym elementem grupy polskiej, należy jednak podkreślić, iż różne wyznania pojawiły się w odpowiedziach kwestionariuszowych, co potwierdza wieloreligijność osób mieszkających w Australii. Wysoki stosunkowo był procent osób deklarujących ateizm (15,2%), co też jest dosyć typowym wskaźnikiem mocno sekularnego społeczeństwa australijskiego (Smith, et al., 2003).

Co do religijności, to wszystkie stopnie religijności były reprezentowane w ogólnej grupie badanych z pewną przewagą osób mało religijnych. W grupie australijskiej najwięcej osób (38,4%) w ogóle nie uważa religii za ważny element życia, natomiast w Polsce najliczniejsza grupa (32,4%) stwierdziła, iż religia jest niezbyt ważna. Wynik ten jest o tyle ciekawy, iż mimo nominalnej przynależności do określonej grupy wyznaniowej, osoby badane można właściwie uznać za mało religijne. O ile fakt ten nie dziwi co do grupy australijskiej, która żyje w kraju mocno laickim, to grupa polska, tradycyjnie uważana za silnie związana z wiarą katolicką, może w istocie jest jedynie nominalnie religijna.

Tabela 7. Wyznanie osób badanych

Wyznanie		N	%	% ważony	% skumulowany
Ważne	Ateista	129	14,9	15,2	15,2
	Kościół Anglikański	33	3,8	3,9	19,1
	Bahai	2	0,2	0,2	19,3
	Buddyzm	13	1,5	1,5	20,8
	Katolicyzm	599	69,0	70,6	91,4
	Proetestaryzm	25	2,9	2,9	94,3
	Hindu	7	0,8	0,8	95,2
	Islam	1	0,1	0,1	95,3
	Żydowska	1	0,1	0,1	95,4
	Prawosławie	13	1,5	1,5	96,9
	Inna	13	1,5	1,5	98,5
	Brak religii	13	1,5	1,5	100,0
Suma	849	97,8	100,0		
brakujące	99	19	2,2		
Suma		868	100,0		

Tabela 8. Stopień religijności osób badanych

Jak ważna jest religia w Twoim życiu?	Kraj zamieszkania		% ważony uśred.
	Australia	Polska	
Bardzo ważna	10,2%	23,7%	19,9%
Ważna	25,7%	26,5%	26,2%
Nie za bardzo ważna	25,7%	32,4%	30,5%
Nie ważna	38,4%	17,4%	23,4%
Suma	100,0%	100,0%	100,0%

Dla grupy polskiej (N = 620), średnia stopnia religijności wynosi 2,44, odchylenie standardowe 1,034, przy błędzie standardowym średniej 0,042, a dla grupy australijskiej (N = 245), średnia stopnia religijności wynosi 2,92, odchylenie standardowe 1,023, przy błędzie standardowym średniej 0,065. Zastosowany test Levene'a jednorodności wariancji i test t równości średnich wykazały, że między Polakami i Australijczykami istnieją różnice istotne statystycznie (F = 1,359; p=0,244; t = 6,257; df = 863; p < 0,001), wskazujące na to, iż grupa Polaków jest bardziej religijna od osób z Australii.

Różnice w wykształceniu okazały się istotne statystycznie (Chi-kwadrat Pearsona: wartość = 150,809, df = 5; p < 0,001), co oznacza, że w grupie polskiej było znacząco więcej osób z tytułem magistra, a w australijskiej więcej osób z tytułem licencjata. Wynik ten nie powinien dziwić, jeżeli uwzględni się różnice w systemach

edukacyjnych w Polsce i Australii. Dane na temat wykształcenia badanych wskazują, iż była to grupa osób dobrze wykształconych, z przewagą osób z tytułem magisterskim (49,7%). Jest to kolejny wskaźnik, wskazujący na wystąpienie nadreprezentacji osób z wykształceniem wyższym, co ponownie jest typowe dla badań z wykorzystaniem Internetu. W związku z tym wnioski badawcze należy ograniczyć do osób ogólnie z wyższym poziomem wykształcenia.

Tabela 9. Wykształcenie osób badanych

Wykształcenie	Kraj zamieszkania		% ważony uśred.
	Australia	Polska	
Nie ukończyłem/am szkoły podstawowej		0,2%	0,1%
Szkoła podstawowa		0,5%	0,3%
Szkoła średnia / pomaturalna	21,5%	33,5%	30,1%
Studia ze stopniem licencjata	43,0%	9,4%	18,9%
Studia ze stopniem magistra	32,6%	56,4%	49,7%
Doktorat lub wyżej	2,9%		0,8%
Suma	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela 10. Sytuacja zawodowa osób badanych

Kariera zawodowa	Kraj zamieszkania		% ważony uśred.
	Australia	Polska	
Przedsiębiorca / pracodawca	3,3%	3,8%	3,6%
Pracownik umysłowy, zatrudniony na stanowisku menadżerskim / kierowniczym	17,4%	8,0%	10,7%
Pracownik umysłowy, zatrudniony na stanowisku niekierowniczym.	38,2%	34,1%	35,2%
Robotnik / rzemieślnik	9,1%	4,4%	5,7%
Rolnik		0,8%	0,6%
Bezrobotny	0,4%	0,7%	0,6%
Emeryt/rencista	0,8%		0,2%
Student / osoba ucząca się	25,7%	45,8%	40,2%
Osoba zajmująca się domem		1,0%	0,7%
Inne	5,0%	1,5%	2,5%
Suma	100,0%	100,0%	100,0%

Wyniki wskazują na różnice istotne statystycznie (Chi-kwadrat Pearsona: wartość = 57,759, df = 9; $p < 0,001$) między Polakami i Australijczykami.

Uzyskane dane ujawniły, iż badani reprezentowali głównie klasę średnią, pracowników biurowych i management. Liczna również była grupa studentów, co oznacza,

iż wyniki badań można odnosić do ludzi zajmujących wysokie pozycje społeczne. Jest to następny typowy wskaźnik badań z wykorzystaniem częściowym Internetu.

Tabela 11. Status finansowy osób badanych

Sytuacja finansowa	Kraj zamieszkania		% ważony uśred.
	Australia	Polska	
Biedna	4,1%	3,5%	3,7%
Wystarczająca	46,9%	24,2%	30,6%
Dobra	31,8%	60,3%	52,3%
Bardzo dobra	17,1%	11,9%	13,4%
Suma	100,0%	100,0%	100,0%

Większość badanych określiła się jako osoby dobrze (52,3%), sytuowane materialnie, co ponownie potwierdza typowy profil badań internetowych. Ciekawe jest to, że wystąpiły różnice istotne statystycznie między Polakami i Australijczykami (Chi-kwadrat Pearsona: wartość = 60,610, df = 3; $p < 0,001$), wskazujące, iż znacznie więcej osób z Polski ocenia swój status finansowy jako dobry, a więcej Australijczyków, jako zadowolający lub bardzo dobry. Wydaje się, iż pytanie o status finansowy ujawniło bardzo subiektywną miarę, w obliczu faktu, iż dochód krajowy brutto w Australii jest znacznie wyższy niż w Polsce (GNP distribution-2005). Należy jednak pamiętać, iż na poczucie stopnia zamożności wpływa nie tylko dochód, ale też i koszty życia.

Tabela 12. Stan cywilny osób badanych

Stan cywilny	Kraj zamieszkania		% ważony uśred.
	Australia	Polska	
Nieżonaty / niezamężna, bez związku z inną osobą.	35,1%	23,7%	26,9%
Żonaty / zamężna, mieszkam z małżonka/iem	29,4%	19,4%	22,2%
Żonaty / zamężna, nie mieszkam z małżonka/iem	0,4%	1,0%	0,8%
Nieżonaty / niezamężna, mieszkam ze stałym partnerem	13,5%	19,5%	17,8%
Nieżonaty / niezamężna, jestem w stałym związku, ale nie mieszkamy razem	16,7%	36,0%	30,5%
Rozwiedziony/a	3,3%	0,3%	1,2%
Wdowiec / wdowa	1,6%	0,2%	0,6%
Suma	100,0%	100,0%	100,0%

Dane na temat stanu cywilnego pokazują, iż najliczniej reprezentowane były dwie grupy: osoby bez partnerów (26,9%), oraz osób w stałym związku, ale nie mieszkające razem (30,5%).

Ujawniły się różnice istotne statystycznie między Polakami i Australijczykami (Chi-kwadrat Pearsona: wartość = 61,726, $df = 6$; $p < 0,001$), wskazujące, iż na antypodach najwięcej było osób samotnych, bez stałego partnera, natomiast w Polsce osób w stałym związku, ale mieszkających oddzielnie.

Podsumowując dane demograficzne można stwierdzić, iż w wyniku zastosowania w części badań kwestionariusza on line, profil całej grupy wyraźnie upodobnił się do typowych danych uzyskanych drogą internetową, czyli głównie młodych dorosłych, dobrze wykształconych, zajmujących wysokie pozycje społeczne, dobrze sytuowanych materialnie i częściej będących stanu wolnego (Cooper, Griffin-Shelley, 2002; Cooper, Sportolari, 1997). Jedyny element zaskakujący stanowi fakt, iż więcej kobiet zdecydowało się na wypełnienie kwestionariusza, co może oznaczać, iż kobiety są obecnie o wiele bardziej otwarte na poruszanie kwestii funkcjonowania seksualnego, niż wcześniejsze badania z obszaru seksualności (Fenichel, 2004) Ref. Jest to wynik warty podkreślenia, gdyż może oznaczać nowy trend w badaniach seksuologicznych z wykorzystaniem Internetu. Możliwa jest jednak alternatywna interpretacja, sugerująca, że dystrybucja kwestionariuszy papierowych nie została całkowicie zbalansowana z osobami wypełniającymi kwestionariusz on line, ponieważ wyniki statystyki opisowe wskazują, iż 66,8% osób wypełniło internetową wersję kwestionariusza, a 33,2% wersję papierową. Wynik ten wymaga dokładniejszej analizy w przyszłości, ale z pewnością zasługuje na uwagę.

Należy wskazać, iż zmienne socjodemograficzne, w trakcie analizy statystycznej, różnicowały jedynie niektóre cechy obu grup: polskiej i australijskiej, natomiast nie okazały się znaczące w odniesieniu do zachowań, postaw, preferencji i wiedzy o normie seksualnej. Można więc powiedzieć, iż ważny okazał się sam fakt bycia Polakiem lub Australijczykiem, natomiast inne elementy profilu socjodemograficznego nie dodały istotnych informacji na temat funkcjonowania seksualnego. Tak więc pominięto tutaj przedstawienie danych opisowych ze względu na ogromną liczbę pozostałych wyników, które ujawniły różnice istotne statystycznie w odniesieniu do innych zmiennych uwzględnionych w badaniach. Jednym z powodów braku różnic dotyczących zmiennych socjodemograficznych był nierównomierny rozkład obu prób badawczych, oraz w niektórych przypadkach, niewielka liczba odpowiedzi na poszczególne pytania, w wyniku czego nie udało się otrzymać danych pozwalających na przeprowadzenie dokładnej analizy. Obserwacja ta może posłużyć jako ważna wskazówka w planowaniu przyszłych badań w ujęciu międzykulturowym.

4.2. Postawy seksualne

Część pytań kwestionariuszowych dotyczyła deklarowanych postaw wobec różnych aspektów seksualności ludzkiej i funkcjonowania seksualnego.

Intencją badań było sprawdzenie, jakie opinie prezentują badani i w jaki sposób odnoszą się do różnych, czasem dosyć kontrowersyjnych tematów seksuologicznych. Duża część pytań poruszała tematy zaliczane do „wrażliwych” zjawisk społecznych, obszarów tabu, a nawet obrazoburczych stwierdzeń, i ich celem było zmotywowanie badanych do zajęcia stanowiska, czyli opowiedzenia się za lub przeciw tym tematom. Współcześnie społeczeństwa doświadczają gwałtownych przemian w zakresie seksualności, stąd pomysł sprawdzenia postaw wobec różnych elementów życia seksualnego.

Pytaniami objęto takie obszary tematyczne, jak kontekst społeczny zachowań seksualnych, stereotypy seksualne, prawne aspekty seksu, równouprawnienie seksualne kobiet i mężczyzn, normy społeczne, homoseksualizm, adopcja dzieci przez pary homoseksualne, sztuczna inseminacja, seks pozamałżeński, aborcja, seks komercyjny, pornografia, zachowania seksualne z użyciem siły, masochizm, itp.

W celu weryfikacji, na ile Polacy różnią się, a na ile są podobni w deklarowanych postawach seksualnych do grupy australijskiej, zastosowano test Levene'a jednorodności wariancji i test t równości średnich, a w niektórych pozycjach testowych test Chi-kwadrat Pearsona. Dokładne wyniki statystyczne podano przy każdej omawianej postawie.

Akceptacja zachowań seksualnych

Badania wskazują, że seks wyraźnie jest oddzielony od wymogu bycia w małżeństwie. Jedynie 5,8% badanych łączy seks z warunkiem zalegalizowania związku. Zdecydowana większość twierdzi, że zachowania seksualne są czymś odpowiednim w trakcie „chodzenia ze sobą”. 11,7% badanych uważa, że seks może być na pierwszej randce i 28,7% twierdzi, że seks po kilku spotkaniach jest całkowicie odpowiednim zachowaniem. Wydaje się, że wynik ten wskazuje, jak bardzo funkcja hedonistyczna seksu jest obecnie preferowana wśród wielu osób.

Wystąpiły tu wyraźne różnice między grupą polską i australijską. Jak łatwo zauważyć, osoby mieszkające w Australii w ujęciu ogólnym są o wiele bardziej otwarte na seks na pierwszej randce i na początku znajomości niż Polacy, którzy w odróżnieniu wyraźnie przesuwają odpowiedni moment na rozpoczęcie współżycia na etap „chodzenia” ze stałym partnerem. Opisane wyniki okazały się istotne statystycznie (Chi-kwadrat Pearsona: wartość = 191,138, df = 5; $p < 0,001$).

Tabela 13. Akceptacja zachowań seksualnych

Stosunek seksualny jest odpowiednim zachowaniem kiedy:	Kraj zamieszkania		% ważony uśred.
	Australia	Polska	
Nie chcę ujawniać swojej opinii	33,2%	3,3%	11,7%
Osoby spotkały się pierwszy raz	37,4%	25,4%	28,7%
Osoby spotkały się kilka razy	23,9%	56,3%	47,2%
Osoby chodzą ze sobą, są stałą parą	3,4%	7,7%	6,5%
Osoby są stałą parą i planują się pobrać.		0,2%	0,1%
Osoby są zaręczone	2,1%	7,2%	5,8%
Suma	100,0%	100,0%	100,0%

O dosyć podobnym trendzie można mówić w aspekcie seksu i miłości. Blisko połowa badanych (49,7%) zgadza się, że zachowania seksualne bez uczucia miłości są czymś w porządku, natomiast 36,1% badanych nadal łączy aktywność seksualną z zaangażowaniem miłosnym.

Tabela 14. Zachowania seksualne bez uczucia miłości

Stosunek seksualny bez miłości jest zły	Kraj zamieszkania		% ważony uśred.
	Australia	Polska	
Całkowicie się nie zgadzam	33,1%	18,1%	22,4%
Częściowo się nie zgadzam	29,8%	26,3%	27,3%
Trudno powiedzieć	14,5%	14,1%	14,2%
Częściowo się zgadzam	19,8%	25,2%	23,6%
Całkowicie się zgadzam	2,8%	16,3%	12,5%
Suma	100,0%	100,0%	100,0%

Dla grupy polskiej (N = 619), średnia odpowiedzi na skali wynosi 2,95, odchylenie standardowe 1,37, przy błędzie standardowym średniej 0,055, a dla grupy australijskiej (N = 248), średnia odpowiedzi na skali wynosi 2,29, odchylenie standardowe 1,2, przy błędzie standardowym średniej 0,076. Zastosowany test Levene'a jednorodności wariancji i test t równości średnich wykazały, że między Polakami i Australijkami istnieją różnice istotne statystycznie ($F = 13,474$; $p < 0,001$; $t = -6998$; $df = 518,318$; $p < 0,001$), wskazujące na to, iż zdecydowanie więcej Polaków łączy seks z miłością, niż osób z Australii, które w większym stopniu oddzielają seks od uczucia miłości.

Akceptacja Przygodnego seksu

Na podstawie uzyskanych danych można stwierdzić, iż ponad połowa osób uważa, że seks z przygodnym partnerem jest pozytywnym i radosnym doświadczeniem (54,3%). Koresponduje to pozytywnie z wynikiem akceptacji seksu na pierwszym spotkaniu lub kilku początkowych randkach, z tym, że więcej Polaków uważa, że